

**INFORMACIJA O ZAHTJEVU ENI MONTENEGRO BV, HOLANDIJA I NOVATEK
MONTENEGRO BV, HOLANDIJA ZA PRODUŽENJE PRVOG PERIODA ISTRAŽIVANJA IZ
UGOVORA O KONCESIJI ZA PROIZVODNJU UGLJOVODONIKA ZA BLOKOVE 4118-4;
4118-5; 4118-9; 4118-10**

Obavezni radni program

Država Crna Gora i Eni Montenegro BV Holandija (Eni) i Novatek Montenegro BV Holandija (Novatek), su 14.septembra 2016.godine zaključili Ugovor o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika za blokove 4118-4; 4118-5; 4118-9; 4118-10 (u daljem tekstu: Ugovor o koncesiji). U skladu sa čl. 6.2 i 14.1 Ugovora o koncesiji participirajući udjeli koncesionara u Ugovoru o koncesiji su po 50%, dok je Eni imenovan za Operatora.

U skladu sa čl. 7.1, 7.4 i 7.6 Ugovora o koncesiji, propisano je da Faza istraživanja traje sedam (7) godina, sa dva Perioda istraživanja od četiri (4) i tri (3) godine.

Koncesionari su, u skladu sa članom 9.2. Ugovora o koncesiji, u toku prvog Perioda istraživanja od 4 (četiri) godine, koji traje do 14. septembra 2020. godine, dužni da realizuju sledeći Obavezni radni program:

- a) prikupe 3D seizmičke podatke za najmanje 1.228 kvadratnih kilometara na površini koja je definisana Ugovorom o koncesiji;
- b) izrade puni komplet geofizičkih i geoloških studija, koji se sastoji od gravimetrijske/magnetne studije zajedno sa strukturnim tumačenjem, studijom strukture, sedimentološkom studijom, studijom brzine i dubinske konverzije, geohemijskom studijom, studijom naftnog sistema – 3D modeliranjem bazena, AVO studijom, studijom pornog pritiska radi postizanja efikasnosti gornjeg izolatornog sloja; i
- c) izbuše 2 (dvije) istražne bušotine:
 - i. 1 (jedna) bušotina usmjerena na karbonatni prospekt procijenjene dubine od 6.500 metara; i
 - ii. 1 (jedna) bušotina usmjerena na plio-pleistocenski prospekt procijenjene dubine od 1.500 metara.

Eni i Novatek su u periodu 19.11.2018. - 18.12.2018. godine izvršili seizmička istraživanja površine dodijeljene Ugovorom o koncesiji. Nakon izvršenih seizmičkih istraživanja koncesionari su dostavili Upravi za ugljovodonike neobrađene „sirove“ 3D podatke prikupljene tokom seizmičkih istraživanja, čime su realizovali obaveze iz člana 9.2.a) Ugovora o koncesiji.

Koncesionari završavaju izradu geofizičkih i geoloških studija iz člana 9.2. b) Ugovora o koncesiji, odnosno sprovode pripreme radnje za bušenje dvije istražne bušotine iz člana 9.2 c) Ugovora o koncesiji.

Produženje prvog Perioda istraživanja

Koncesionari su 17.02.2020.godine dostavili zahtjev za produženje prvog Perioda istraživanja Faze istraživanja iz Ugovora o koncesiji.

Naime, kako bušenje dvije istražne bušotine iz člana 9.2 c) Ugovora o koncesiji neće biti završeno do 14. septembra 2020.godine, tj. do kraja prvog Perioda istraživanja, koncesionari su podnijeli zahtjev za produženje Prvog perioda istraživanja Faze istraživanja.

Zakonski i ugovorni osnov za produženje Perioda istraživanja i Faze istraživanja

Član 2.2 Ugovora o koncesiji definiše "Fazu istraživanja" kao inicijalnu fazu kako je predviđeno Ugovorom o koncesiji u okviru koje će biti realizovan Obavezni radni program u skladu sa Ugovorom o koncesiji i mjerodavnim crnogorskim pravom, dok je "Period istraživanja" definisan kao svaki relevantni period predviđen Ugovorom o koncesiji koji čini pod-dio Faze istraživanja predviđene Ugovorom o koncesiji u skladu sa mjerodavnim crnogorskim pravom.

Članom 27 Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika ("Službeni list CG", br. 1/10, 40/11, 62/13) je propisano da Faza istraživanja sa fazom verifikacije rezervi može da traje najduže šest godina za blok na kopnu, odnosno sedam godina za blok u podmorju. Dalje, članom 29 Zakona je propisano da na osnovu obrazloženog zahtjeva koncesionara, Vlada CG može produžiti rok

utvrđen ugovorom o koncesiji za proizvodnju za fazu istraživanja do dvije godine, pod uslovom da:

- 1) je koncesionaru potrebno dodatno vrijeme za dopunska istraživanja koja su neophodna da bi se otkriće proglasilo komercijalnim i da je izvršio sve obaveze iz radnog programa;
- 2) **koncesionar nije izvršio obaveze iz radnog programa zbog tehničkih problema nastalih tokom faze istraživanja, koji se nijesu mogli predvidjeti, izbjeći ili otkloniti.**

Članom 7.7 Ugovora o koncesiji je propisano da produženje Perioda istraživanja koji je predviđen ili Faze istraživanja koja je dodijeljena će, u zavisnosti od mjerodavnog prava za Upstream aktivnosti, biti odobreno ako je došlo do odlaganja u realizaciji Obaveznog radnog programa ili odobrenog programa za Fazu verifikacije rezervi **zbog razloga van razumne i predvidljive kontrole koncesionara**. Koncesionar je dužan da u tim slučajevima obavijesti Ministarstvo, i kada je potrebno da koncesionar završi Obavezni radni program ili odobreni program za Fazu verifikacije rezervi, podnese adekvatno obrazloženi zahtjev za takvo produženje koje može biti neophodno za realizaciju tog programa. Vlada će bez nepotrebnog odlaganja razmotriti i odgovoriti na taj zahtjev i ako se ne odobri, dati razloge za odbijanje odobrenja produženja.

Član 27 i 29 Zakona i član 7.7 Ugovora o koncesiji se trebaju zajedno tumačiti, tj. član 7.7 Ugovora o koncesiji predstavlja detaljniju razradu člana 29 Zakona.

Shodno iznešenom, zaključuje se sledeće:

- a) prvi Period istraživanja iz Ugovora o koncesiji, može se po postupku definisanom članom 29 Zakona i članom 7.7 Ugovora o koncesiji, produžiti za period do dvije godine;
- b) produženjem prvog Perioda istraživanja iz Ugovora o koncesiji, ne može se vršiti skraćivanje trajanja drugog Perioda istraživanja Faze istraživanja iz čl. 7.6 i 9.4 Ugovora o koncesiji (tri godine), jer to nije predviđeno niti jednom odredbom Ugovora o koncesiji;
- c) ukoliko se prvi Period istraživanja iz Ugovora o koncesiji produži za godinu dana (4+1 godina), to će predstavljati i produženje trajanja Faze istraživanja iz Ugovora o koncesiji (7+1 godina). Ovo pod pretpostavkom da koncesionari iskoristiti svoje pravo da, shodno čl. 7.6 i 9.4 Ugovora o koncesiji, Obavezni radni program za drugi Period istraživanja realizuju u periodu od tri (3) godine, računajući od dana završetka prvog Perioda istraživanja.

Međutim, ukoliko koncesionari Obavezni radni program za drugi trogodišnji Period istraživanja iz člana 9.4 Ugovora o koncesiji realizuju na način zadovoljavajući za Upravu za ugljovodonike u periodu od dvije (2) godine, ili kraćem periodu, računajući od dana završetka prvog Perioda istraživanja, tj. u periodu koji je kraći od sedam (7) godina računajući od Dana stupanja na snagu Ugovora o koncesiji, onda i neće doći do produženja Faze istraživanja, budući da će cjelokupni Obavezni radni program Faze istraživanja biti izvršen u okviru vremena trajanja Faze istraživanja propisane članom 7.1 Ugovora o koncesiji (7 godina).

Do obračuna uvećane koncesione naknade za površinu shodno odredbama Uredbe o načinu obračuna i plaćanja naknade za proizvodnju nafte i gasa ("Službeni list CG", br. 13/14), će doći ukoliko koncesionari nastave da realizuju Obavezni radni program iz drugog Perioda istraživanja i nakon isteka sedme godine trajanja Faze istraživanja.

Opravdanost zahtjeva za produženje

Koncesionari su u zahtjevu za produženje naveli sledeće tehničke probleme nastale tokom Faze istraživanja, odnosno prvog Perioda istraživanja, koji se nijesu mogli predvidjeti, izbjeći ili otkloniti, odnosno koji su bili van razumne i predvidljive kontrole koncesionara, kao osnov za produženje Prvog perioda istraživanja:

- 1) Proces dobijanja saglasnosti na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu za aktivnosti prikupljanja seizmičkih podataka je trajao oko 15 mjeseci, mnogo duže od prvobitno planiranih pet mjeseci;
- 2) Iznenadno i neočekivano povlačenje geofizičke kompanije kojoj je prvobitno dodijeljen ugovor za prikupljanje seizmičkih podataka, nakon čega su koncesionari morali da angažuju novog izvođača. S tim u vezi, sakupljanje seizmičkih podataka koje je prvobitno

planirano za januar 2018. godine je moglo da počne tek u novembru-decembru 2018. godine;

- 3) Incident na brodu NauticalGeo koji se desio u junu 2019.godine, u toku mobilizacije broda za vršenje geotehničkih istraživanja lokacija bušenja istražnih bušotina, koje je planirano za jun-jul 2019.godine. Usled navedenog, koncesionari su morali angažovati novog izvođača za vršenje predmetnih geotehničkih istraživanja, tako da su ova istraživanja realizovana u januaru 2020. godine.

Imajući u vidu prethodno navedene razloge, koncesionari su podnijeli zahtjev za produženje prvog Perioda istraživanja Faze istraživanja za godinu dana, kako bi ispunili preostali dio Obaveznog radnog programa za prvi Period istraživanja, tj. kako bi:

- a) okončali aktivnosti nabavke za postrojenje za bušenje, materijale, operativnu bazu, transport, gorivo, usluge, itd.;
- b) pribavili sve potrebne saglasnosti i ovlašćenja (saglasnost na programe bušenja, na plan upravljanja otpadom, itd);
- c) izbušili dvije obavezne bušotine;
- d) u cjelosti ocijenili rezultate bušenja i nadležnim organima predložili dalje korake.

Koncesionari, takođe navode da su operacije bušenja složene aktivnosti za koje se očekuje da će trajati najmanje šest mjeseci, a uključuju ne samo postrojenje za bušenje, već i logistiku, prevoz, materijale, itd. Stoga se smatra da će produženje trajanja prvog Perioda istraživanja od godinu dana biti dovoljno da se omogući ispunjenje preostalih obaveza koje su dio Obaveznog radnog programa, u skladu sa članom 9.2.c) Ugovora o koncesiji, pri čemu su oba koncesionara posvećena punoj realizaciji, po najvišim standardima operativnih performansi i zaštite zdravlja, sigurnosti i životne sredine, u potpunosti u skladu sa važećim zakonskim i ugovornim okvirom i najboljom praksom u industriji.

Razmatrajući navedena obrazloženja koncesionara za produženje, zaključuje se sledeće:

Proces dobijanja saglasnosti na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu za aktivnosti prikupljanja seizmičkih podataka je trajao 15 mjeseci. Naime, koncesionari su 24. aprila 2017. godine predali zahtjev Agenciji za zaštitu životne sredine za određivanje obima i sadržaja Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu za seizmička istraživanja, čime je postupak zvanično započet, dok su saglasnost Agencije na predmetni Elaborat dobili 23. jula 2018. godine. Takođe, koncesionari su prvobitno angažovali kompaniju CGG Services SA za izvođenje seizmičkih istraživanja površine dodijeljene Ugovorom o koncesiji. Međutim, ova kompanija je odustala od povjerenog posla, nakon čega su koncesionari angažovali kompaniju Shearwater za vršenje predmetnih 3D seizmičkih istraživanja. Ugovaranje ovakve vrste poslova zahtijeva značajan protok vremena jer specijalizovani seizmički brodovi imaju popunjen raspored snimanja po više mjeseci a ponekad i godina unaprijed, tako da se često naftne kompanije moraju prilagođavati situaciji na tržištu i svoja istraživanja prilagođavati shodno njihovoj dostupnosti.

Jedna od neophodnih pripremnih aktivnosti za bušenje bušotina, odnosno za odabir vrste bušeće platforme, je vršenje geotehničkih istraživanja lokacija bušenja u cilju ispitivanja karakteristika tla za potrebe određivanja dubine penetracije "nogu" (stubova) bušaće platforme. Vršenje geotehničkih istraživanja je značajno sa aspekta sigurnosti operacija bušenja u pogledu stabilnosti platforme, kao i odabira vrste platforme za bušenje. Koncesionari su u tu svrhu angažovali brod NauticalGeo, međutim u toku mobilizacije broda je došlo do incidenta na brodu, što je prouzrokovalo tehničku neispravnost broda i otkazivanje planiranog vršenja geotehničkih istraživanja za jun-jul 2019.godine. Nakon toga geotehnička istraživanja su izvršena u periodu 22.12.2019.-13.01.2020. godine.

Imajući u vidu navedeno, zahtjevi koncesionara za produženje prvog Perioda istraživanja Faze istraživanja su opravdani i isti se mogu prihvatiti kao tehnički problemi nastali tokom Faze istraživanja, odnosno prvog Perioda istraživanja, koji se nijesu mogli predvidjeti, izbjeći ili otkloniti,

odnosno koji su bili van razumne i predvidljive kontrole koncesionara, u pogledu upravljanja vremenskim okvirom za realizaciju Obaveznog radnog programa prvog Perioda istraživanja.